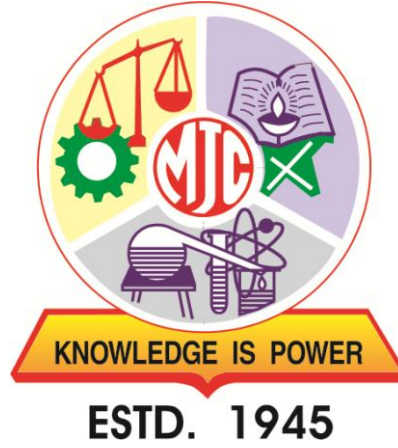

KCES's
MooljiJaitha College (Autonomous),
Jalgaon

SYLLABUS

[SANSKRIT]

M.A. Part-II – IIIrd & IVth SEM

UNDER CHOICE BASED CREDIT SYSTEM (CBCS)

[Academic Year: 2020-21]

CBCS Autonomous Structure for MA – 2nd Year (Sanskrit)

Semester	Core Course	Paper No	Name of Course	No. of Credits	No. of Hours per Week	No. of Lectures per Week
III	DSC	SAN. 301	रूपक Rupak	4	4	
		SAN- 302	व्याकरण Vyakaran	4	4	
		SAN 303	संख्याकारिका Sankhyakarika	4	4	
	SEC	SAN- 304	संस्कृत भाषा रचना - III Sanskrit Bhasha Rachana-III	4	4	
	DSE	SAN- 305	अर्वाचीन संस्कृत साहित्य Arvachin Sanskrit Sahitya	4	4	
IV	DSC	SAN.- 401	नाट्यशास्त्र Natyshastra	4	4	
		SAN- 402	भाषाशास्त्र Bhashashastra	4	4	
		SAN 403	योगदर्शन Yogdarshan	4	4	
	GE	SAN- 404	संस्कृत भाषा रचना - IV Sanskrit Bhasha Rachana-IV	4	4	
	DSE	SAN- 405	काव्यशास्त्राचा इतिहास Kavyashatracha Itihas	4	4	
Total Credits				40	40	

➤ **Syllabus Pattern for The all Courses (60: 40)**

Nature	Marks
External Marks	60
Internal Marks	40
Total Marks	100

M.A (Sanskrit) Part- II
DSC
Semester-III
SAN-301:-रूपक (Rupak)

Course Objectives:

- To study the definition of Rupak.
- To study the beauty of famous drama of Kalidas *Abhigyanshakuntalm*.
- To study the language skills, tools and technique of great Sanskrit drama of Kalidasa.
- To know the criticisms of drama.

Outcomes: At end of course, the students will be able to

- know the definition of Rupak.
- know the awareness of famous drama of Kalidas *Abhigyanshakuntalm*.
- learn tools and technique of great Sanskrit drama of Kalidasa.
- know about the criticisms of drama.

Credits : 4
Marks : 100

Internal Examination : 40
External Examination : 60

UNIT	TOPIC	METHOD	CONTACT HOURS
I	अभिज्ञानशाकुंतलम् -अंक १ आणि २ 1.1 अंक १- प्रस्तावना, नाटकीय रचना, भाषांतर, कथावस्तूचा अभ्यास 1.2 अंक १- संदर्भ, काव्यात्मक सौंदर्य, व्यक्तीचित्रण 1.3 अंक २- कथानकातील दुवे, नाटकीय रचना, भाषांतर 1.4 अंक २- काव्यात्मक सौंदर्य, व्यक्तीचित्रण, कथावस्तूचा विस्तार	Lectures & Discussion	15
II	अभिज्ञानशाकुंतलम्- अंक ३ आणि ४ 2.1 अंक ३- नाटकीय रचना, नाटकातील रस योजना, नाट्य सौंदर्य 2.2 अंक ३- नाटकातील प्रतिके, काव्यात्मक सौंदर्य, व्यक्तीचित्रण 2.3 अंक ४- चौथ्या अंकाचे महत्त्व, कथानकातील दुवे, नाटकीय संरचना 2.4 अंक ४- काव्यात्मक सौंदर्य, निसर्ग चित्रण, कथावस्तूचा विस्तार	Classroom teaching & Discussion	15

III	<p>अभिज्ञानशाकुंतलम् अंक ५ आणि ६</p> <p>3.1 अंक ५- कलिदासाचे नाट्यकौशल्ये, नाटकीय रचना, कथावस्तूचा विस्तार</p> <p>3.2 अंक ५- काव्यात्मक सौंदर्य, व्यक्तीचित्रणे, रस परिपोष</p> <p>3.3 अंक ६- कथानकातील स्थित्यंतरे, नाटकीय रचना</p> <p>3.4 अंक ६- काव्यात्मक सौंदर्य, व्यक्तीचित्रण, कथावस्तूचा विस्तार</p>	Discussion & problem solving	15
IV	<p>अभिज्ञानशाकुंतलम् अंक ७ व १ ते ७</p> <p>4.1 अंक ७ - कलिदासाचे नाट्यकौशल्ये, नाटकीय रचना</p> <p>4.2 अंक ७ - सुखान्त नाटकाची संकल्पना, व्यक्तीचित्रणे, रस परिपोष</p> <p>4.3 अंक १ ते ७ - कथानकातील स्थित्यंतरे, कालिदासाने कथानकात केलेले बदल</p> <p>4.4 अंक १ ते ७- काव्यात्मक सौंदर्य, व्यक्तीचित्रणे, कथावस्तूचा विस्तार</p>	Discussion & analysis & feedback	15

Suggested Reading:

1. वळिंबे (संपा). कालिदास, *अभिज्ञानशाकुंतलम्*. पुणे: लोखंडे प्रकाशन, १९५६
2. मिराशीवा. वि. (संपा). *कालिदास*, मुंबई: प्रका.म. रा.सा.सं.मंडळ, दादर, १९३४
3. वाळिंबे रामचंद्र (संपा). कालिदास, *अभिज्ञानशाकुंतलम्*. अमरावती: सुयोग प्रकाशन, २००२
4. भट.गो.के. *संस्कृत नाटके आणि नाटककार* : पुणे ३०. श्रीविद्या प्रकाशन, १९८०
5. भट्ट वसन्तकुमार. *कालिदास. कव्यावलोकन*. गांधीनगर : प्रका. संस्कृत साहित्य अकादमी, २०१९
6. भट्ट वसन्तकुमार, *अभिज्ञानशाकुंतलम् का पाठ परामर्श*: देलवाडा : राजस्थान: प्रका. आर्ष गुरुकुल महा.आबू पर्वत, २०१५
7. शास्त्री हरिदास (संपा). कालिदास, *अभिज्ञानशाकुंतलम्*: मेरठ उ.प.साहित्य भंडार, १९९९
8. शास्त्री वेदप्रकाश. *अभिज्ञानशाकुंतलम्* : वाराणसी: प्रका. चौखम्बा विद्याभवन, २०१५

M.A (Sanskrit) Part- II
DSC
Semester-III
SAN-302: व्याकरण (Vyakarn)

Course Objectives:

- To acquire the students with vedic words and their meanings.
- To study the concepts of *Nirukta* of Yaskacharya.
- To study the Patnajali *Mahabhashya*.
- To know the theory of development of words in *Nirukta*.

Course Outcomes: At end of course, the students will be able to

- acquire with vedic words and their meanings.
- know the concepts of *Nirukta* of Yaskacharya.
- Get awareness of Patnajali *Mahabhashya*.
- understand the theory of development of words in *Nirukta*.

Credits : 4
Marks : 100

Internal Examination : 40
External Examination : 60

UNIT	TOPIC	METHOD	CONTACT HOURS
I	निरुक्त- अध्याय ७ वा 1.1 अध्याय ७ - पाद १ व २ - अथातो दैवतम् । 1.2 अध्याय ७- पाद २ व ३ - दैवत कांडाचा अभ्यास. 1.3 अध्याय ७- पाद-४ व ५ अथातोऽनुक्रमिष्यामः। 1.4 अध्याय ७ -पाद- ६ व ७ - शब्दार्थ.	Lectures & Discussion	15
II	पस्पशाह्निक 2.1 अथ शब्दानुशासनम् 2.2 शब्दाची व्याख्या 2.3 शब्दानुशासनाची प्रयोजने 2.4 शब्दानुशासनाची रीत	Classroom teaching & Discussion	15
III	पस्पशाह्निक 3.1 आकृतीपदार्थ 3.2 द्रव्यपदार्थवाद	Discussion & problem solving	15

	3.3 सिद्धे शब्दार्थसंबंधे 3.4 ज्ञानात धर्म की प्रयोगात		
IV	पस्पशाह्निक 4.1 व्याकरण शब्दाचा अर्थ 4.2 चतुर्दशसूत्रीचे प्रयोजने 4.3 व्याकरण स्वरूप वा विचार 4.4 वर्णाच्या उपदेशाचे प्रयोजन	Discussion & analysis & feedback	15

Suggested Reading:

1. वेदप्रकाश विद्यावाचस्पती (संपा). - व्याकरण महाभाष्य. पस्पशाह्निक: नयी दिल्ली: मेहरचंद लक्ष्मनदास पब्लिकेशन्स, २००१
2. संपा. मीमांसक पंडित युधिष्ठिर रामालाल- व्याकरण महाभाष्य. पस्पशाह्निक: सोनीपत हरियाणा, कपूरट्रस्ट प्रकाशन, १९८०
3. शास्त्री चारुदेव मोतीलाल (संपा). व्याकरण महाभाष्य. पस्पशाह्निक- नयी दिल्ली: बनारसीदास, बंगलो रोड, १९९५
4. राजवाडे वि.का. (संपा). यास्काचार्य. निरुक्त: पुणे: स्वरदा प्रकाशन, १९६०
5. ऋषि उमाशंकर. (संपा). यास्काचार्य. निरुक्त: - वाराणसी: चौखंबा प्रकाशन, १९६८
6. मुळे अंबादास. (संपा). यास्काचार्य. निरुक्त:- संपा.डॉ. पुणे.संस्कृत भारती प्रकाशन, २००४
7. ब्रह्ममुनी (संपा). यास्काचार्य: निरुक्त: हरियाणा आचार्य प्रकाशन, रोहतक, १९६५
8. अभ्यंकर वासुदेवशास्त्री (मराठी अनुवाद). कुलकर्णी मल्हार (संपा). व्याकरण महाभाष्य. पस्पशाह्निक: पुणे: म.म. प्रका.निवाहक संस्कृत विद्या परिसंस्था, ६३५, सदाशिव पेठ, २००८
9. भागवत पं.वामनशास्त्री, पाणिनीय व्याकरण आणि भाषा तत्वज्ञान. मुंबई: बा.म.रा.सा.सं. मंडळ, १९८५
10. देशपांडे प्रज्ञा (संपा). यास्काचार्य: निरुक्त: नागपुर. प्रका.पु.मो.सोनटके भारतीय विचार साधना महल, १९९३

M.A (Sanskrit) Part- II
DSC
Semester-III
SAN-303: संख्याकारिका (Sankhyakarika)

Course Objectives:

- To know the Ancient tradition of Philosophy.
- To study the concepts' of Samkhya Karika.
- To know the Philosophical approach of Samkhya Karika.
- To know the criticism of Samkhya Darshana.

Course Outcomes: At end of course, the students will be able to

- know the Ancient tradition of Philosophy.
- know the concepts' of Samkhya Karika.
- get information about the Philosophical approach of Samkhya Karika.
- know about the criticisms of Samkhya Karika.

Credits : 4
Marks : 100

Internal Examination: 40
External Examination : 60

UNIT	TOPIC	METHOD	CONTACT HOURS
I	सांख्यकारिका (ईश्वरकृष्ण कृत) श्लोक १ ते १६ 1.1 सांख्यांचे पंचवीस तत्त्वे 1.2 प्रमाणांचे लक्षण व प्रकार 1.3 सत्कार्यवाद 1.4 त्रिगुणांचे प्रतिपादन	Classroom teaching & Discussion	15
II	सांख्यकारिका (ईश्वरकृष्ण कृत) श्लोक १७ ते ३० 2.1 प्रकृति पुरुष विचार 2.2 बुद्धीचे लक्षण आणि तिचे तीन धर्म 2.3 मन; अहंकार; बुद्धी या तीन्हींचे निरूपण 2.4 अंतकरणत्रयाचा व्यापार	Classroom teaching & Discussion	15
III	सांख्यकारिका (ईश्वरकृष्ण कृत) श्लोक ३१ ते ४५ 3.1 करण निरूपण 3.2 करणाचे पोटभेद 3.3 विशेष अवशेष याच्या विभागाचे प्रतिपादन 3.4 सूक्ष्म शरीर	Discussion & problem solving	15

IV	सांख्यकारिका(ईश्वरकृष्ण कृत) श्लोक ४६ ते ७२ 4.1 विपर्यय, नवतुष्टी 4.2 लिंग सर्ग 4.3 भाव सर्ग , 4.4 प्रत्यय सर्ग कैवल्य विचार	Discussion & analysis & feedback	15
----	--	--	----

Suggested Reading:

1. त्रिपाठी वंदना, (संपा). सांख्यकारिका: दिल्ली: शिवालिक प्रकाशन, १९६९
2. उपाध्याय (संपा). सांख्यतत्त्व कौमुदी: वाराणसी: चौखंबा प्रकाशन, २००३
3. केसरी वेदान्त. (संपा). सांख्यकारिका: मुंबई: प्रका.कौमुदीप्रकाश, मु. द. जोग दीपदर्शन सोसा. डोंबिवली, पश्चिम, २००३
4. शास्त्री आचार्य जगन्नाथ, (संपा). सांख्यकारिका: वाराणसी: मोतीलाल बनारसीदास , १९६६
5. झा अर्चना(संपा)., सांख्यकारिका प्रश्नोत्तरी - वाराणसी: चौखंबा सुरभारती प्रकाशन, २००४
6. शास्त्री श्रीगुरुप्रसाद, (संपा). सांख्यकारिका: वाराणसी: विद्यापीठ प्रकाशन, १९७८
7. पांडुरंग कृ. न (संपा). सांख्यकारिका : द्वैतवेदांताध्ययन, बेंगलुरू संशोधन प्रतिष्ठान, २०११
8. शुक्ल पंडित श्रीहरीराम, (संपा). सांख्यतत्त्वकौमुदी: वाराणसी: चौखंबा प्रकाशन, २००५
9. शास्त्री राकेश (संपा). सांख्यकारिका: गौडपाद भाष्यसहित, वाराणसी: चौखंबा प्रकाशन, २००२
10. मिश्र श्रीवाचस्पती (संपा). सांख्यकारिका: मुंबई: निर्णयसागर मुद्रणालय, १९५६
11. गौड पंडित श्रीज्वालाप्रसाद (संपा). सांख्यकारिका: वाराणसी: चौखंबा विद्याभवन १९५२

M.A (Sanskrit) Part- II

SEC
Semester-III

SAN-304: संस्कृत भाषा रचना (Sanskrit Bhasha Rachana)

Course Obejctives:

- To study the importance of creative language.
- To study the basic knowledge of language.
- To study the language skills.
- To know the basic grammar of Sanskrit language.

Course Outcome: At end of course, the students will be able

- know the importance of creative language.
- know the basic knowledge of sanskrit language.
- Get awareness of language skills.
- know the basic grammar of Sanskrit language.

Credits : 4
Marks : 100

Internal Examination : 40
External Examination : 60

UNIT	TOPIC	METHOD	CONTACT HOURS
I	लघुसिद्धांत कौमुदी समास प्रकरण 1.1 अव्ययीभाव समास 1.2 अव्ययीभाव समासाची उदाहरणे 1.3 तत्पुरुष समास 1.4 तत्पुरुष समासाचे प्रकार	Classroom teaching & Discussio	15
II	लघुसिद्धांत कौमुदी समास प्रकरण 2.1 बहुव्रीही समास 2.2 बहुव्रीही समासाचे प्रकार 3.3 द्वंद्व समास 3.4 द्वंद्व समासाचे प्रकार	Classroom teaching & Discussio	15
III	हलन्त शब्द 4.1 हलन्त शब्द त वर्ग 4.2 हलन्त शब्द त वर्ग 4.3 हलन्त शब्द प वर्ग 4.4 हलन्त शब्द प वर्ग	Discussion & problem solving	15
IV	तिङन्त धातू- गट २ रा - गण २,३,५,७,८ व ९ 4.1 गट २ रा गण २ व ३	Discussion & analysis & feedback	15

4.2 गट २ रा गण ५ व ७		
4.3 गट २ रा गण ८ वा		
4.4 गट २ रा गण ९ वा		

Suggested Reading:

1. सोमलवार नीला(संपा). *लाघुसिद्धांत कौमुदी* प्रकाशन, यवतमाळ, १९९६
2. पेन्ना मधुसूदन, *वीसा संस्कृत साधना*: नागपूर विसा बुक्स, २०११
3. साठे, म. द. (संपा). *लाघुसिद्धांत कौमुदी*, पुणे. जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, १८८३ आचार्य कपिलदेव (संपा). *संस्कृत व्याकरण एवं लाघुसिद्धांत कौमुदी*, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी. २०१०
4. *पाणिनि व पाणिनीय संप्रदाय*, जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, पुणे. १८८३
5. मराठे हंसश्री (संपा). *कृदंत सिद्धांता* नागपूर, सतीश मराठे प्रकाशन, २०१३
6. Agarwal V.S. *India As Known To Panini*. Varanasi Prithvi Prakashan, 1963
7. दीक्षित भट्टोजी. *सिद्धांतकौमुदी*. वाराणसी: चौखबा प्रकाशन, १९८८

M.A (Sanskrit) Part- II

DSE

Semester-III

SAN-305: अर्वाचीन संस्कृत साहित्य (Arvachin Sanskrit Sahitya)

Course Objectives:

- To study the importance of modern sanskrit literature.
- To study the History of modern sanskrit literature.
- To study the Social and Geographical aspects in modern literature
- To know the literary skills in modern sanskrit language.

Course Outcome At end of course, the students will be able to

- know the importance of modern literature.
- study the history of modern literature.
- get awareness of social and geographical aspects in modern literature
- The students will enable to know the literary skills in modern Sanskrit language.

Credits : 4
Marks : 100

Internal Examination : 40
External Examination : 60

UNIT	TOPIC	METHOD	CONTACT HOURS
I	अर्वाचीन संस्कृत साहित्य - प्रकरण २ संस्कृत साहित्यिकांचे प्रयोजने 1.1 प्राचीन साहित्यशास्त्रज्ञांनी संगीतलेली प्रयोजने 1.2 अन्यभाषीय साहित्याचा परिचय 1.3 संस्कृतचे अखिलभारतीयत्व 1.4 प्राचीन लेखकांचे अनुसरण	Classroom teaching & Discussion	15
II	अर्वाचीन संस्कृत साहित्य - प्रकरण ३ व ४ महाकाव्यात्मक चरित्रग्रन्थ, साधुजनांची चरित्रे 2.1 साहित्याची परंपरा 2.2 शतकातील चरित्रे 2.3 शंकराचार्य, वल्लभाचार्य यांच्या चरित्राचा परिचय 2.4 अर्वाचीन संस्कृत काव्याचा परिचय	Classroom teaching & Discussion 15	15
III	अर्वाचीन संस्कृत साहित्य - प्रकरण ५ व ११ 3.1--(श्रीशिवाजी)राजपुरुषांच्या चरित्रावर आधारित कव्यांचा परिचय 3.2 शिवाजी महाराजांची संस्कृत निष्ठा 3.3 शिवाजी महाराजांनी संस्कृत भाषेला दिलेले प्रोत्साहन 3.4 शिवकालीन संस्कृत साहित्याचा संक्षिप्त परिचय	Discussion & problem solving	15
IV	अर्वाचीन संस्कृत साहित्य - प्रकरण १६ व २२ सुभाषितसंग्रह, भाषांतरित संस्कृत साहित्य 4.1 दहाव्या शतकातील सुभाषित काव्य 4.2 सुभाषित ग्रंथांचा संक्षिप्त परिचय 4.3 संस्कृत ग्रंथाचे इतर भाषांमध्ये भाषांतरे 4.4 भाषांतरित ग्रंथाचा परिचय	Discussion & problem solving	15

Suggested Reading:

- वर्णेकर श्री. भा. अर्वाचीन संस्कृत साहित्याचा इतिहास. पुणे: महाराष्ट्र विद्यापीठ पुस्तक ग्रंथ नीर्मिति मंडळ, १९७५
- डांगे सिंधु, भारतीय साहित्याचा इतिहास, नागपूर महाराष्ट्र विद्यापीठ पुस्तक ग्रंथ नीर्मिति मंडळ, १९७५
- भारतीय सभ्यता एवं संस्कृती का इतिहास, जयपूर 4 रिसर्च पब्लिकेशन्स, १९७५

4. Macdonell, *History of Sanskrit Literature*. Delhi: Munshiram Manoharlal, 1958
5. ओझा श्रीकृष्ण. *प्राचीन भारतीय चिंतन का इतिहास*. दिल्ली: रिसर्च पब्लिकेशन्स, १९९५
6. त्रिपाठी रामशंकर. *प्राचीन भारत का इतिहास*, जयपूर: प्रका. मोलीलाल बनारसीदास, २००१
7. वा. गौराला. *संस्कृत साहित्य का इतिहास*, वाराणसी १९६०
8. Winteriness *History of Indian Sanskrit Literature*, Part I & II, Kolkata, १९७२

SEM IV
M.A (Sanskrit) Part- II
DSC
Semester-IV
SAN-401: नाट्यशास्त्र (Natyashastra)

Course Objectives:

- This course aims to get the students acquainted with the definition of Natyashastra
- To study the concepts' of Bhartas Natyashastra.
- To do the study of tools and technical study of Natyashastra.
- To study the importance of Rasa & Bhavas in drama.

Course Outcome: At end of course, the students will be able to

- know definition of Natyashastra.
- know the concepts' of Bhartas Natyashastra.
- Get awareness of the tools and technical study of Natyashastra.
- understand the importance of Rasa & Bhavas in drama.

Credits : 4
Marks : 100

Internal Examination : 40
External Examination : 60

UNIT	TOPIC	METHOD	CONTACT HOURS
I	नाट्यशास्त्र-अध्याय २ 1.1 नाट्यमंडपाची रचना 1.2 नाट्यमंडपाचे प्रकार 1.3 नाट्यमंडपासाठी भूमीची निवड	Lectures & Discussion	15

	1.4 नेपथ्यगृह		
II	नाट्यशास्त्र - अध्याय २ आणि ६ 2.1 रंगशीर्ष, प्रेक्षकगृह 2.2 मत्तवारिणी, रंगपीठ 2.3 रस, भाव, प्रवृत्ती, व्यभिचारी भाव,सात्त्विक भाव 2.4 अभिनय, धर्मी, सिद्धी, गान, वाद्ये, ध्रुवगान	Classroom teaching & Discussion	15
III	नाट्यशास्त्र - अध्याय ६ वा 3.1 रससूत्र 3.2 रसाचे स्वरूप, रसास्वादाचे स्वरूप, 3.3 रस आणि भाव संबध ,रस देवता, रसाचे रंग 3.4 आठ रसांचे प्रकार	Discussion & problem solving	15
IV	नाट्यशास्त्र -अध्याय ७ वा 4.1 भावाचे स्वरूप ,विभावाचे स्वरूप,अनुभवाचे स्वरूप. 4.2 एकोणपन्नस भाव 4.3 आठ स्थायी भावाचे विवरण 4.4 सात्त्विक भाव, व्यभिचारी भावांची रसानरूप योजना	Discussion & analysis & feedback	15

Suggested Reading:

1. शुक्ल बाबुलाल शास्त्री. (संपा). भरतमुनी - नाट्यशास्त्र. वाराणसी: चौखम्बा संस्कृत संस्थान, १९९९
2. कंगले र.प (संपा). भरतमुनी रसभाव विचार. मुंबई: महाराष्ट्र राज्य साहित्य निर्मिती मंडळ, १९७३३. ३भट. गो.के (संपा). भरत नाट्यमंजिरी. पुणे: श्रीविद्या प्रकाशन, १९८०
3. केतकर गोदावरी, (संपा). भरतमुनी.नाट्यशास्त्र. मुंबई: पोपुलर प्रकाशन, १९९७
4. संपा जोशी- अ.म. (संपा). भारतातीय नाट्यविज्ञान पुणे स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, १९९६
5. दीक्षित आनंद प्रकाश. रस सिध्दांत स्वरूप विश्लेषण. दिल्ली: राजकमल प्रकाशन, १९६०

6. वाटवे के. ना- रस विमर्ष-पुणे,मनोहर ग्रंथमाला, १९६०

M.A (Sanskrit) Part- II
DSC
Semester-IV
SAN-402 : भाषाशास्त्र (Bhashashastra)

Course Objectives:

- To know the accent and pronunciation of Sanskrit words.
- To know the theory of origin & development of language.
- To know the importance of linguistics.
- To know the family of Language.

Course Outcomes: At end of course, the students will be able to

- know accented and pronunciation of words.
- know the theory of origin & development of language.
- get awareness with importance of linguistics.
- enable to know the family of Language.

Credits : 4
Marks : 100

Internal Examination : 40
External Examination : 60

UNIT	TOPIC	METHOD	CONTACT HOURS
I	भाषाशास्त्र 1.1 भाषा परिवार 1.2 प्राचीन भारतीय भाषाशास्त्राचा इतिहास 1.3 भाषा- भाषाशास्त्र भाषेचा उद्गम, 1.4 भाषेची उत्पत्ती व उपपत्ती	Lectures & Discussion	15
II	भाषाशास्त्र 2.1- ध्वनीशास्त्र किंवा शिक्षाशास्त्र 2.2- वर्णविचार व वर्णमाला, 2.3-..व्यवसिते 2.4- धातू, प्रत्यय व्यवसिते	Classroom teaching & Discussion	15
III	भाषाशास्त्र 3.1 वक्यविचार 3.2 कारकविचार किंवा वाक्यरचना	Discussion & problem solving	15

	3.3 आघात विचार 3.4 आघाताचे प्रकार		
IV	भाषाशास्त्र 4.1 भाषाभ्यासाच्या विविध पद्धती 4.2 भाषापृथक्करण पद्धती आणि अर्थसिद्धांत. 4.3 भाषा शास्त्रीय सिद्धांत . 4.4 ग्रीमचा नियम, वर्नरचा नियम, ग्रासमनचा नियम.	Discussion & analysis & feedback	15

Suggested Reading:

1. किशोरसिंग , संस्कृत भाषाविज्ञान. आग्रा: विनोद मंदिर, २००१
2. गडकर गजेंद्र एस.ए. भाषा आणि भाषाशास्त्र. मुंबई: विश्वविद्यालय, १९९६
3. व्यास भोलाशंकर. संस्कृत का भाषाशास्त्रीय अध्ययन, दिल्ली: भारतीय ज्ञानपीठ प्रकाशन, १९७१
4. मौर्य राजनारायण. भाषाशास्त्रीय मूलतत्वे. पुणे: सिटी स्टोल, १९८५
5. मसाले इनामदार. भाषा विज्ञान - वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक. पुणे: सोमण, संजय प्रकाशन, १९७२
6. पंडित म. दे. प्राचीन भारतीय भाषाशास्त्र. पुणे: शुभदा सरस्वत प्रकाशन, २०००, २०१६
7. पळसुले ग. बा. संस्कृत भाषेचा इतिहास आणि पूर्वेतिहास. पुणे: १७ तिलक महाराष्ट्र विद्यापीठ, १९९७७
8. Dalai B.K. *Studies in Indian Linguistics*. Delhi. Bhartiya Prakashan, २००२
9. Avery b. John, *Contribution to the History of verb -Inflection in Sanskrit-*, JAOS, 1875

M.A (Sanskrit) Part- II
DSC
Semester-IV
SAN-403 : योगदर्शन (Yogdarshan)

Course Objectives:

- To know about the social aspects in Yoga.
- To know the Importance of Yoga in human life .

- To improve the awareness of yoga in Human life.
- To know the contribution of 'yoga' in Indian Society.

Course Outcome: At end of course, the students will be able to

- The Students will know about the social aspects in Yoga.
 - The students will know the Importance of Yoga in human life .
 - The students will be aware the yoga in Human life.
- The students will enable to know the contribution of 'yoga' in Indian Society.

Credits : 4
Marks : 100

Internal Examination : 40
External Examination : 60

UNIT	TOPIC	METHOD	CONTACT HOURS
I	योगदर्शन - पाद -१ समाधिपाद, व्यासभाष्य सहित सूत्र १ ते २५ 1.1 योगाचे उद्देश 1.2 योगाचे लक्षणे कर्मफल कर्मविचार 1.3 प्रमाण आणि वृत्ति विचार 1.4 समाधी व इस्वर विचार	Classroom teaching & Discussion	15
II	योगदर्शन - पाद -१ समाधिपाद २६ ते ५१ 2.1 ईश्वर सत्ता , 2.2 योगविघ्न 2.3 चित्त प्ररुत्तेचे उपाय 2.4 समापत्ती भेद व रुतभरा प्रज्ञा	Classroom teaching & Discussion	15
III	योगदर्शन, पाद - २ व्यासभाष्य सहित, साधनपाद - सूत्र १ ते २७ 3.1 क्रिया योग व प्रयोजन 3.2 पञ्च क्लेश व त्याची लक्षणे 3.3 परिणाम ताप संस्कार गुण वृत्ति विरोध दुख 3.4 हेय हेयहेतु, सप्तधा प्रज्ञा	Discussion & problem solving	15
IV	योगदर्शन पाद -२ ,साधनपाद - व्यासभाष्य सहित सूत्र २७ ते ५४ 4.1 यम - परिभाषा वा लाभ 4.2 नियम परिभाषा वा लाभ	Discussion & analysis & feedback	15

4.3 आसन		
4.4 प्राणायाम, प्रत्याहार		

Suggested Reading:

1. स्वामी सत्यपती परिव्राजक(संपा). योगदर्शन व्यासभाष्य सहित, गुजराथ दर्शन योग महाविद्यालय, २०१०
2. संपा. शास्त्री राजवीर योगदर्शन व्यासभाष्य सहित, नयी दिल्ली. आर्ष साहित्य प्रचार ट्रस्ट, खारी बावली, २०११
3. संपा. जोशी सविता, योगदर्शन व्यासभाष्य सहित- मराठी अनुवाद- औरंगाबाद आर्य समाज, औरंगपुरा, २०१२
4. संपा. कोल्हटकर कृष्णाजी केशव. योगदर्शन व्यासभाष्य सहित , पुणे. योग प्रकाशन, २०१३
5. स्वामी ओमानंद तीर्थ, योगदर्शन व्यासभाष्य सहित- गोरखपूर, व -गीता प्रकाशन, २००१

M. A- Part- II
Semester-IV
GE

SAN-404-

संस्कृत भाषा रचना –Sanskrit Bhasha Rachana

(With effect from June 2020) Credits -4

Course Objectives:

- 1. To study the importance of various types of of basic grammar & creative language.
- To know the basic knowledge about Sanskrit grammar of language
- To study the language skills.
- To know the literary & grammatically skills of Sanskrit language.

Course Outcome: At end of course, the students will be able to

- know the importance of various types of basic grammar
- know the basic knowledge of sanskrit language.
- get aware of language skills. & creative language.
- enable to know the literary & grammatically skills of Sanskrit language

Credits : 4
Marks : 100

Internal Examination : 40
External Examination : 60

UNIT	TOPIC	METHOD	CREDIT HOURS
I	लघुसिद्धांत कौमुदी कृदन्त प्रकरण . 1.1 - प्रत्यय - तव्यत 1.2- प्रत्यय - तव्य 1.3- प्रत्यय अनियर 1.4- प्रत्यय - तुच,	Classroom teaching & Discussion	1
II	कृदन्त प्रकरण 2.1- प्रत्यय - शतृ - शानच, 2.2- प्रत्यय - शतृ - शानच, 2.3- प्रत्यय - क्त , क्तवक्तु 2.4- प्रत्यय - त्वां, तुमुन्	Classroom teaching & Discussion	1
III	अपठित गद्य भाषांतर 3.1-कथा साहित्याचे भाषांतर 3.2-नाटक साहित्याचे भाषांतर 3.3-वैदिक सूक्त व मन्त्राचे भाषांतर 3.4- निवडक वेदाचे भाषांतर	Discussion & problem solving	1
IV	अपठित पद्य भाषांतर 4.1- संस्कृत स्तोत्रांचे भाषांतर 4.2- संस्कृत गीताचे भाषांतर 4.3-चाणक्यनीति श्लोकांचे भाषांतर- २५ श्लोक 4.4- वैराग्य शतकातील १ ते २५ श्लोक	Discussion & problem solving	1

Suggested Reading:

1. सोमलवार नीला, लघुसिद्धांत कौमुदी - यवतमाळकौमुदी प्रकाशन, २००१
2. पेन्ना मधुसूदन, वीसा. संस्कृत साधना, नागपूर विसा बुक्स, २०११
3. जोशी. म. द लघुसिद्धांत कौमुदी, पुणे म. द आणि लोखंडे प्रकाशन. १८८३
I. संपा. आचार्य कपिलदेव, संस्कृत व्याकरण एवं लघुसिद्धांत कौमुदी, वाराणसी, विश्वविद्यालय प्रकाशन, २०१२
4. मराठे हंसश्री, कृदन्त-सिद्धांता, नागपूर संसतीश मराठे प्रकाशन, १९९९
5. सिद्धालंकार पं हरिचरण, ऋग्वेद भाष्य, नई दिल्ली, प्रकाशक विजय कुमार गोंविद हातानंद, २०१२
6. भास, उरुभङ्ग, संपा गिरी कपिलदेव वाराणसी, चौखाबा सुरभारती, २०११
7. शर्मा विष्णु पंचतंत्र, संपा. शर्मा अखिलेश, लातूर, विद्याभारती प्रकाशन, २०१५
8. शंकराचार्य स्तोत्ररत्नावली, गोरखपुर, गीता प्रेस, २००५

9. भर्तृहरी, वैराग्यशतक-वाराणसी, चौखाबा सुरभारती, २०११
 10. वेदमूर्ती कुलकर्णी भीमराव सदाशिव, नित्यपठाची वैदिक सूक्ते, पुणे, विवेकानंद केंद्र मराठी प्रकाशन
 विभाग, २०१८
 11. गीतसंस्कृतम् - नई दिल्ली, संस्कृत भारती, २००१
 12. पराशर अश्विनी, चाणक्य नीति - नई दिल्ली, डायमंड पॉकेट बुक्स, २०१४

M. A- Part- II

Semester-IV

DSE - SAN-405)

काव्यशास्त्राचा इतिहास Kavyashatracha Itihas

(With effect from June 2020) Credits -4

Course Objectives:

- To know about the types of sampradays & its origin.
- To know about the history of all Sampradyas.
- To know about the Alankar & Niti sampradayas.
- To know about the vakroti, Rass & Dhvani Sampraydya.

Course Outcome: At end of course, the students will be able to

- understand the importance of sampradays & its origin.
- know the History of all Sampradyas.
- be aware of s Alankar & Niti sampradayas
- enable to know vakroti, Rass & Dhvani Sampraydya

Credits : 4
 Marks : 100

Internal Examination : 40
 External Examination : 60

UNIT	TOPIC	METHOD	CREDIT HOURS
I	आचार्यवामनविचारित काव्यालंकार-सूत्रवृत्तिः। शरीरम् नाम प्रथमम् अधिकरणम् - प्रथम अध्याय 1.1- काव्यं ग्राह्यम् अलंकारात् 1.2- अलंकाराचे सौंदर्य 1.3- अलंकाराचे दोष गुण 1.4- अलंकाराचे दोष गुण	Classroom teaching & Discussion	1
II	आचार्यवामनविचारित काव्यालंकार-सूत्रवृत्तिः प्रथमम् अधिकरणम् -द्वितीय अध्याय	Classroom teaching &	1

	2.1-अधिकारिनिरूपणार्थम् 2.2-निदर्शनम् 2.3-रीतिनिश्चयार्थम् 2.4- गुण भेदात्	Discussion	
III	अलंकार संप्रदाय 3.1- ग्रंथकर्ता, उतपत्ती, काळ, परिचय 3.2- अलंकार समप्रदाय 3.3- रीति समप्रदाय 3.4- वक्रोक्ती समप्रदाय	Discussion & problem solving	1
IV	अलंकार संप्रदाय 4.1- ग्रंथकर्ता, उतपत्ती, काळ, परिचय, 4.2- रस समप्रदाय 4.3- ग्रंथकर्ता, उतपत्ती, काळ, परिचय, 4.4- ध्वनी समप्रदाय	Discussion & problem solving	1

Suggested Reading:

1. कंगले र.प.-प्राचीन काव्यशास्त्र- मुंबई. म.रा.सा. सं.नि.मंडळ १९७०
2. भामह, काव्यालंकार - संपा.पी.व्ही. नागनाथ शास्त्री २ री आवृत्ती, तंजावर, १९७०.
3. उद्भट, काव्यालंकारसारसंग्रह, प्रतिहारेन्दुराजकृत वृत्तिसहित, मुंबई, निर्णयसागर, १९१५
4. दण्डी, काव्यदर्श-रंगाचार्य रेड्डीकृत टिकेसहित - पुणे भंडारकर प्राच्य विद्या संशोधन मन्दिर, १९६९
5. वामन काव्यालंकारसूत्रवृत्तिवृत्तिसहित, मुंबई, निर्णयसागर, १९२६
6. रुद्रट काव्यालंकार-मुंबई, नामसाधूकृत टिकेसहित निर्णय सागर प्रेस, १९२८
7. संपा. एम. के दे वक्रोक्तिजीवित, ३, री आवृत्ती कोलकत्ता, १९६१
8. आनंदवर्धन, ध्वन्यालोक-, अभिनवगुप्तकृत लोचनसहित - मुंबई, निर्णय सागर १९३५
9. भरत नाट्यशास्त्र -, वाराणसी.चोखाम्बा प्रकाशन, १९६६
10. वामन काव्यालंकारसूत्रवृत्ति-संपा.सोमलवार नीला, यवतमाळ, कौमुदी प्रकाशन,